

ВИЗНАННЯ ДОХОДІВ ВІД НАДАННЯ ПОСЛУГ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТИ

Ключові слова: дохід, реалізація послуг, фінансовий результат, П(С)БО 15 «Дохід», міжнародні стандарти бухгалтерського обліку.

На сучасному етапі розвитку світової економіки ми спостерігаємо тенденцію збільшення обсягів виробництва послуг, зростання доходів від такого виду діяльності та зайнятості населення в цій сфері, загострення конкуренції. Сфера послуг займає все більш стійкі позиції в економіці багатьох країн світу. Не є винятком і Україна. Навпаки, в умовах ринкових відносин і збільшення конкуренції значення процесу реалізації послуг суттєво зростає.

Дохід від реалізації є одним із головних узагальнюючих показників господарської діяльності підприємства. На основі розміру отриманого доходу підприємство може приймати рішення про свою подальшу економічну стратегію щодо розподілу ресурсів та витрат, а також корегувати напрямки інвестиційної політики, що здійснюється на підприємстві. Але для того щоб приймати правильні рішення, керівництву підприємства необхідно спиратись на повні та достовірні дані. Достовірно встановити розмір доходу можливо лише за даними бухгалтерського обліку. Саме тому облік доходу від реалізації послуг є досить актуальною темою для сьогодення.

Порівняємо систему бухгалтерського обліку доходів від реалізації послуг за національними та міжнародними стандартами. Варто відзначити, що в Україні національні стандарти базуються на міжнародних, але все ж таки вони розробляються окремо. Основні положення щодо формування інформації про доходи в бухгалтерському обліку містяться у П(С)БО 15 «Дохід», а розкриття інформації про дохід у фінансовій звітності підприємств регулюється НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» доходи – збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які приводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників) [1]. Відповідно до П(С)БО 15 «Дохід» визнані доходи класифікуються за такими групами:

- а) дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- б) чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- в) інші операційні доходи;
- г) фінансові доходи;
- д) інші доходи [1].

Серед міжнародних стандартів бухгалтерського обліку доходи регулюються МСБО 18 «Дохід». Згідно з цим стандартом дохід – це валове надходження економічних вигід протягом періоду, що виникає у процесі звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників власного капіталу [2]. При цьому доходи за МСБО 18 класифікуються за видами діяльності підприємства і поділяються на такі групи:

- а) дохід від продажу товарів;
- б) дохід від надання послуг;
- в) дохід від використання активів суб'єкта господарювання іншими сторонами, результатом чого є відсотки, роялті та дивіденди [2].

Тобто можна зробити висновок, що визначення доходу в національному і міжнародному стандартах є майже однаковим. Але, як ми бачимо, існують розбіжності у класифікації доходів. У П(С)БО 15 виділений дохід від реалізації продукції, у складі якої можуть враховуватись товари, роботи та послуги. А в МСБО 18 дохід від надання послуг виділений в окрему групу. На нашу думку, цей факт дає можливість говорити про більший ступінь деталізації інформації у МСБО 18, ніж у П(С)БО 15. Виходячи з положень національного стандарту дохід, який пов'язаний із наданням послуг, визнається відповідно до ступеня завершеності опе-

рації з надання послуг на дату балансу. Це відбувається за умови, якщо може бути достовірно оцінений результат цієї операції [1]. У свою чергу, в міжнародному стандарті зазначено: якщо результат операції, яка передбачає надання послуг, може бути попередньо оцінений достовірно, дохід, пов'язаний з операцією, має визнаватися шляхом посилення на той етап завершеності операції, який існує на дату балансу [2]. Проаналізувавши подані визначення визнання доходів від надання послуг, можна стверджувати, що вони є однаковими. В обох стандартах перелічені умови, за яких можливо достовірно оцінити результат операції з надання послуг. Розглянемо ці основні умови у вигляді таблиці.

Таблиця

Порівняльна характеристика П(С)БО 15 та МСБО 18 відносно умов визнання результату операції з надання послуг

П(С)БО 15	МСБО 18
Умови, за наявності яких можна достовірно оцінити результат операції з надання послуг:	
можливість достовірної оцінки доходу;	можна достовірно оцінити суму доходу;
ймовірність надходження економічних вигод від надання послуг;	є ймовірність надходження до суб'єкта господарювання економічних вигід, пов'язаних з операцією;
можливість достовірної оцінки ступеня завершеності надання послуг на дату балансу;	можна достовірно оцінити ступінь завершеності операції на кінець звітного періоду;
можливість достовірної оцінки витрат, здійснених для надання послуг та необхідних для їх завершення	можна достовірно оцінити витрати, понесені у зв'язку з операцією, та витрати, необхідні для її завершення

Отже, подані умови є абсолютно ідентичними.

Підсумовуючи всі вищенаведені порівняння, можна зауважити, що облік доходів від надання послуг, який регламентовано П(С)БО 15, майже не відрізняється від обліку доходів від надання послуг, наведеного у МСБО 18. Основні відмінності полягають у класифікації доходів та ступеня деталізації деяких моментів визначення доходів. Тобто МСБО мають більш конкретизований характер деяких положень щодо обліку доходів та відображення їх у фінансовій звітності [3, с. 63]. Але, на нашу думку, ці відмінності можна вважати незначними, оскільки через певні внутрішні особливості економіки тієї чи іншої країни національні стандарти обліку завжди відрізнятимуться від міжнародних стандартів, які узагальнюють досвід різних країн світу.

Список використаних джерел: 1. *Положення* (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» [Електронний ресурс] : Наказ МФУ № 290 від 29.11.99р. (зі змінами та доповненнями). – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>. 2. *Міжнародний* (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Дохід» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_025. 3. *Кубік В. Д.* Проблеми обліку доходів на підприємстві у світлі застосування національних і міжнародних стандартів обліку [Електронний ресурс] / В. Д. Кубік // Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. – Т. 18, вип. 3/2. – 2013. – С. 60-63. – Режим доступу : <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/2079>.

УДК 657.24

А. О. Наумець, магістр кафедри бухгалтерського обліку і оподаткування
Науковий керівник: **О. М. Ворона**, головний бухгалтер ТОВ «ЧІС»
Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ЗВЕДЕНОГО ПОДОРОЖНЬОГО ЛИСТА НА ПРИКЛАДІ ОПЕРАЦІЙНОЇ ОРЕНДИ ЛЕГКОВОГО АВТОМОБІЛЯ ДИРЕКТОРА

Ключові слова: облік, паливо, оренда, автомобіль, зведений подорожній лист.

Українська практика ведення бізнесу розглядає можливість застосування у процесі господарської діяльності не лише власних основних засобів, але й залучених на умовах операційної оренди. Виходячи із цього правильність ідентифікації витрат, які виникають при операційній оренді легкового автомобіля працівника, набуває вагомого значення, оскільки хибність їх відображення веде за собою порушення принципів бухгалтерського обліку та заниження (завищення) об'єкта оподаткування податком на прибуток.